

# Ljudski Glas.

1. številka.

V Ljubljani dne 1. januarja.

II. leto 1882

## Čast dela.

Kar nas je revežev, moramo biti složni, kajti osamljena drevesa podira vihar!

To je kaj dobro popisal vaš člankar v „Ljudskem Glasu“ št. 17. Naj tudi jaz tem besedam še nekaj dodam:

Res je, da ne moremo biti vsi bogati, in jaz nisem od onih, ki hočejo premoženje odpraviti in pravico dedščine kot krivično proglašati, nisem komunist ne anarhist. Pa eno reč bom odločno trdil, da tistega, kateri je pošten in dela, ni treba zaničevati. Če že premoženja nič nima, pustite mu vsaj čast. Če že nima stalne eksistence in ne vé, ali bo jutri še kaj zaslužil, ali mu bo gospodar delo odpovedal, če mu že nečete pomagati do gotovega življenja, vsaj zaničujte ga nikari! Če se „višjim“ krogom to očita, pravijo zmirom: „Saj mi delavca, saj mi kmeta, saj mi obrtnika ne zaničujemo!“ Pravijo že, da ga ne, pa ga vender. Njega ne bodo nikjer postavili za kandidata, njegovih svetov in pritožb ne bodo poslušali, k njegovi mizi se ne bodo vsedli v krčmi ni v kavarni. Kakor so Nemci ali bolje judovsko-nemški časniki nas Slovane imenovali „inferiore Rassen“, tako tudi naši višji stanovi smatrajo obrtnika in kmeta za „inferiore Stände“, za nižje stanove, kateri imajo le ubogati in tiste učene in bogate gospode poslušati, kaj mu bodo pač neumnega rekli. Dokler so se višji stanovi odlikovali po višji in lepši nramnosti, poštenosti, bogaboječnosti in resnični učenosti, tako dolgo so res smeli neko etično pravico imeti, „za kaj višjega“ veljati. V naših časih pa, ko ravno od višjih stanov pohujšanje prihaja, nima ti več pravice, nas zaničevati. Naši ljudje hodijo še v cerkev, imajo zakonolom še za greh, so še pravični pri meri in vagi, so še pošteni, — višji stanovi pa so v veliki meri odrekli pokorščino Bogu, zato se ne smejo čuditi, da tudi njim nižji stanovi pokorščino odrekajo.

Omika se čedalje bolj širi tudi med nižje ljudstvo, zato se ni treba več posmehovati nevednosti kmeta ali obrtnika. Če bi mi družega ne znali, ko vsak svoje delo, smo že časti vredni, k sreči pa poznamo tudi naše državljanske, t. j. politične pravice, mi vemo, da smo enako-

pravni z družimi stanovi, zato se ne bomo dali dolgo več za nos voditi in bomo v zastope naše može volili.

Ne bo se sicer manjkalo izdajalcev, ki nas bodo zapustili, kedar se na naših ramah kviško povzdignejo; pa na zadnje bomo že na prave može naleteli, ki nam bodo zvesti ostali!

Poslanec knez Lichtenstein je prav lepo govoril v državnem zboru, ko je rekel, da delavna moč ni blago, ki se kupi in prodá, da delavec ni suženj, ki se za denar dobi, ampak da je delo služba, in sicer častna služba. Čevljar ali krojač, pisar ali kmet so ravno tako potrebni in vredni človeške družbe, kakor državni uradniki, katerim se vsi odkrivajo.

Še ložej bomo brez različnih protokolov živeli, ko brez kruha, tedaj bi se morali kmetu prej odkriti, ki kruh prideluje. Vse to so sami predsodki, kar ljudje govoré o „nižjih“ stanovih. Dostikrat sam denar razloček dela: Kdor ene same čevlje na dan naredi, pravijo mu „šoštar“, če pa ima toliko denarja, da si tovarno napravi in pusti narediti sto čevljev na dan, pravijo mu „gospod fabrikant“, gnadljivi gospod, zlahtni gospod. Dokler pa ni denarja imel, je bil pa samo „šoštar“. Marsikteri jud (tudi Rothschild) je stare hlače prodajal in rekli so mu „pinkljud“, sedaj je pa baron in ima vstop med najvišjo gospodo. Pred takimi „višjimi“ se vsi po trebuhi plazijo!

Drugi se zopet ponašajo s svojo učenostjo in pravijo, da zavoljo svoje učenosti „zaslužijo spoštovanje nižjih“ stanov. Ta učenost je pa navadno piškava.

Najvišji modrijan, Sokrat po imenu, je sam pripoznal, da nič ne vé, in rekel je svojim učencem: „Kličejo me modrijana, pa jaz ne vem zakaj, ker v resnici nič ne vem, kako se je svet začel, ne, kako se bo končal, le v tej reči sem bolj pаметen, ko drugi ljudje, ker sam poznam, da nič ne vem, drugi ljudje pa mislijo, da kaj vedó, če ravno nič ne vedó.“ Sokrat je resnico govoril, kajti takrat, ko je on živel, še niso poznali Kristusa, ker ni bil še rojen, torej tudi nič še niso vedeli, čemu so na svetu. Mi kristijani ne moremo reči, da nič ne vemo, kar nas je Kristus učil. To je pa tudi edino, kar gotovo

vemo, vse druge učenosti se več ali manj na teorije in nazore naslanjajo. „Naši modrijani“ in „učenjaki“ pa še manj vedó, ko mi priprosti ljudje, kajti oni v Kristusa navadno ne verujejo, torej še tega ne vedó, kar mi, ker to edino gotovo vednost zmetujejo.

Brez te vednosti so pa slepi in hodijo po temoti, in če kateri kako pšenično zrno najde, pravi: „Demant sem našel“. Če se dva ključarja o kakem vretencu prepirata, se nihče zato ne zmeni; veliko hrupa je pa bilo, ko sta se dva slovenska profesorja prepirala o „latinskem heksametru“. In vendar si upam prej narediti deset pravih heksametrov, ko eno samo železno vretence! — Ne zaničujte torej kmeta ali rokodelca, ne recite, da je nevednež! Ali ne vidite, kako se širi cela kmetijska vednost, in kako bodo kmetje kmalo že čitali in vedeli, kaj reče ta ali oni kmetiški strokovnjak. Ali ne nastavljajo zdaj povsodi kmetiških učiteljev? Ali ne delajo obrtniških šol? Razun duhovnikov, ki imajo posebne blagoslove in oblasti, bi sploh ne smelo biti „gospodov“ med nami. Ali smo vsi gospodje ali pa nobeden! Ako smo vsi gospodje, to nema smisla, ker potem nemamo nobenega, nad katerim bi gospodovali. Nerazumljivo pa je to, zakaj bi pisar bil gospod, rokodelca pa ne, zakaj bi jezični doktor bil gospod, kovač pa ne? Doktor živi o tem, da pravde piše, kovač pa o tem, da železna orodja dela. Služba kovačeva je ravno tako potrebna, ko doktorjeva, zakaj bi potem kovač enake časti ne vžival? Ali pa morda samo obleka stori človeka? No, temu se dá pomagati, tudi kovač si lahko cilindar kupi in očale na nos natakne! Če je sramotno, črne roke imeti, naj si še rokavice kupi, pa je storjen „gospod“!

Nekaj se je začelo na bolje obračati, kapital bo svojo slavo in mogočnost zgubil, morda bo še prišlo do tega, da ne bo več veljalo, o čemer že naš pesnik toži: „Človek toliko velja, kar plača“, da se bo vrednost človekova cenila po njegovi poštenosti in delavnosti, ne po njegovi imovitosti, tačas se bo naš Prešeren še v Olimpu od veselja nasmejal. Naj bi tisti čas kmalo prišel! Ker pa le-ti edini „Ljudski Glas“ med našimi listi za to delaš, za to te Bog živi! Pozdravlja te iskreno I. P. pl. N.

## Zabavni del.

### Prošnja.

Denes pred Tabo, Oče sveti,  
Zatiran stan solzeč kleč;  
Denes, o Bog, v molitvi vneti,  
Zavetja Te proseč, kipi.

Glej, dolgo, dolgo že zdihuje  
In v spónah sužnjih trepetá;  
A svet ga črti, zasmehuje,  
Ta svet hudobni brez srcá.

Ta svet, o Bog, ga le zatira,  
V neskončno ga pehá gorjé;  
Nihče solzá mu ne otira,  
Nihče ne lajšá mu sréc.

Zato pred Tabo, Oče sveti,  
Zatiran stan solzeč kleč,  
Zato, zato v molitvi vneti,  
Zavetja te proseč, kipi.

Zavetja te proseč, vodnika,  
In boljši bo privedel mu čas; —  
To prosi množica velika,  
To prosi vsega ljudstva glas!

Sr. Magolič.

## Očetove škornje.

Humoreska. — Spisal Sr. Magolič.

Pred kakimi dvajsetimi leti bil sem še mlad in majhen deček, tako majhen, da me je marsikaki nagajivež za Palčka klical. Se vé, da se mi je s tem strašno zameril, kajti bil sem tedaj v resnici nekoliko večji, ko vsaki palec. Višave sem imel nekoliko nad šest pedij, širjave pa kaki dve tretjini manj; tako da je vsakdo lahko na prvi pogled sodil, da z leti in življenjem postanem pravi korenjak in možak.

Tako, sedaj ko vam je znana moja nekdanja višava in širjava, seznaniti vas hočem tudi s svojimi tedajno bistroutnostjo, namreč z istim božjim darom, pri katerem si hoče Bog posebno pri sedanjih mladini mnogo prihraniti. Moja bistroutnost je presezala vse meje. S svojimi izvedenostjo — posebno v mnogih ne ravno priljubljenih činih — odlikoval sem se visoko nad svojimi součenci in drugo tako in enako priklino.

Veliko veselje sem bil tedaj svojim edinim starišem; kar bi imelo biti odveč pri hiši, obljubljeno je bilo meni, in dosti bi imel, ko bi

jim žalibog samim vsega ne bi manjkalo. Edino pa, kar je bilo po mojih gotovo opravičenih mislih odveč pri hiši, bila je dolga in tanka brezovka, in ta je bila pač na razpolaganje še celo po večkrat na dan mojemu usmiljenju vrednemu hrbitišču.

Tako se mi je godilo v mladosti, tedaj ko sem svojo učenost prodajal v prvem razredu, v zadnji klopi, prav v kotu poleg peči s strogim in vsevednim učiteljem za skeleče, vroče in pekoče batine po zadnjem delu svojega mladega, veliko obetaiočega telesa. Človek se pa vsega privadi; nekoč solz in vdihov in poravnano je zopet vse. Tako tudi pri meni. Solze so mi lajšale trpljenje, pa so mi prikipele iz prs uže iz navade. Vedó, da sem prišel domov mnogokrat z rudi in zateklimi očmi, pa kaj, to pride od večnega branja in učenja in zato sem bil od dobrih roditeljev vsestransko odškodovan. Večkrat, ko je prišel čas učenja, dobil sem od blazih starišev dovoljenje, obiskati nekoliko zeleno raván, da si nekoliko pozdravim bolne oči. Res, da je bilo o taci trenotkih vse dobro in da sem se vrnil domov s zdravimi očmi, toda koristila nij tolikanj priroda k zdravji, kakor



## Ljudski shod

v Ljubljani dné 26. grudna 1882.

Na dan 26. grudna pretečenega leta sklican je bil ljudski shod, katerega program, sestavljen iz dveh jako zanimivih točk, privabil je mnogo občinstva v prostore hotela „pri Tavčarji“.

Po pozdravu navzočih in volitvi odbora pričel je gosp. Železnikar o prvi točki (o sedanjem slabem stanju obrtnikov in delavcev sploh) v dolgem in temeljitem govoru razkladati in dokazovati sedanje slabo stanje obrtnikov in delavcev. Med mnogim drugim dejal je tudi, da je zadnji čas, da se združimo ter branimo svoje pravo, kajti propad nam preti od dné do dné bolj, a nikogar ni, da bi nam pomagal, da bi nas branil pred tolikimi neprijatelji. Centralni shod v Beču je pač pripoznal dobre predloge za izboljšanje obrtništva, toda mnogo teh predlogov ostalo je nezaslišanih in le nekoliko neznatnih je odobril. Nadalje dokazoval je silno konkurenco jetnišnic, akopram pošten obrtnik za isto ceno in veliko bolje izvršuje svoja dela. — Kako potrebno bi bilo razdeliti kupčijsko in obrtniško zbornico, da so državi najbolj koristne kupčija, obrtnija in industrija, da so tako rekoč steber celej državi in vendar propadajo od dne do dne bolj, kajti zastopnikov je treba, poštenih zastopnikov. Govoril je tudi o osnovanem obrtniškem društvu, kako malo ali celo nobene koristi nemamo od tega društva in da, ako hočemo dospeti do zaželjenega smotra, treba nam je ustanoviti novo politično društvo, kakoršnih se nahaja mnogo po Zgornji Avstrijskem; le po tej poti upati smemo boljše dobe, obrtnik in delavec.

Gospod Škerbinec vprašal je v svojem izvrstnem govoru, zakaj sta ta dva stanova tako odstranjena od družih, zakaj ne uživata enakih pravic z družimi, potem pa je odgovoril, da vzrok temu je le, ker se ne gibljeta, ker ne zahtevata in ne branita lastnih pravic; pregovor pa pravi: „Pomagaj si sam in Bog ti bode pomagal!“ Dokazal je tudi, da delo po jetnišnicah ne škoduje samo Ljubljani, Gradcu in Kopru, temuč da škoduje in zatira vse obrtnike in delavce po Avstriji. Konečno pa je izrazil željo, da bi slavna vlada natančneje preudarila sedanje stanje obrtnikov in delavcev in da bi nam državni poslanci prinesli o Velikej Noči lepše piruhe domov, kakor sicer.

Gospod Šturm govoril je v gladkem, dolgem in lepodonečem govoru o stanju obrtnikov in delavcev in njihovih težavah. Posebno pa je povdarjal novinarstvo. Dejal je, da novinarstvo trosi le navadne čenče med ljudstvo, katero se za enake bedarije kaj malo briga in da je edini list, kateri se v resnici in resno poteza za obrtnike, delavce in kmete, „Ljudski Glas“, ki posveti vse

slinka, katero sem pridno pasel o enakih prilikah sè svojimi tovariši po zeleni ledini.

To so bile urice, gospoda moja! To je bil čas, za katerega bi še sedaj rad žrtvoval zadnji možnjček — tobaka. Pa kaj, vsaka reč o svojem času; tako je na sveti in tako ostane, ko bomo že davnej rili po krtovi deželi. Vsaj tudi tedaj nij šlo vedno vse tako gladko. Prišel je čas, žalostni zimski čas, in sneg je pokrival hrib in raván, tedaj pa je tudi moje mlado srcé zapadel debel in mrzel sneg. Žalosten sem sedel za pečjo ter se oziral v beli dež na široko raván, kjer se je dvigal sneg, kjer se je dvigal sneg, z visokim klobukom na glavi in v roci in veseli krik brezskrbnih pagonov mi je v uho. Tedaj pa mi je bilo vse tako težko, tako hudo pri srci, in jokati sem se začel, sebi sem se smilil. Toda vse te solze niso omebile očetovega srca. Kakor kolkja na svoja piščeta pazil je oče na moje škornje, da bi mu jih ne odnesel na drobni svojih nožicah tja med pritlikove kričarje, tja na nesrečne drsalnice, kjer se mi tako lahko pripeti nesreča, da si zlomim nogo ali pa da stgam drage — podplate rujavih škorenj. (Dalje prihodnjé.)

svoje moči v blagor ljudstva in da ga zato toplo priporoča vsemu slovenskemu ljudstvu, katero ne gleda le na navadne fraze, ki jih drugi časniki med svet trosijo. Omenil je tudi gosp. Löblich, edinega državnega poslanca, ki razume naše tožbe in prošnje, ki vé, kaj nam je treba, a pomagati ne more, ker je sam. Vprašal je tudi, zakaj je število tobakarn določeno in število obrtnikov ne? Konec govoril je o edinstvu in združbi

je moč in to moč mora biti pokazati pri prihodnjih volitvah. Govoril je tudi o milosrdnicah, da imajo svoje obrtnike, pri nas pa iščejo dobička.

Gospod Kunc govoril je o namerah ljudskih shodov, o Angležkem ljudskem shodu, katerega se udeležé plemenitaši in kmetje, pri nas je pa že veliko čudo, ako se ga udeleži kak pisač. Pripovedoval je, da se je na Dunaji ustanovila ljudska stranka, katera nam pa nič ne obeta, ker je sestavljena le iz grofov in baronov. Nadalje je zagovarjal novo obrtniško postavo in obrtniško društvo v Ljubljani, katero ima res premalo zborovanj. Slednjič je stavil tudi resolucijo, katera pa je proti štirimi glasovi propala.

Gospod Tuma razkladal je revščino in uboštvo in navedel je mnogo vzrokov tega uboštva; slednjič pa je omenil tudi časnikarstvo, ter, jednako gosp. Šturmu, toplo priporočal slovenskemu ljudstvu edino le „Ljud. Glas.“ Gospod Tuma govoril je razburjen o stvaréh, katere so res usmiljenja vredne. Razkazoval nam je domače stanje zatiranih obrtnikov, katerega ne vidijo oni gospodje, ki pravijo, da se obrtnikom dobro godí, sami pa pri šampanjcu čez slabe čase tožijo.

Gosp. Regali nam je razkladal stanje malega obrtništva in delavcev. Zakaj se nam slabo godí? Kako je gospodarstvo in politika v tesnej zvezi. Da je obrtnik in delavec podpora države in da se sme toraj tudi poslužiti pravice. Dokazal nam je tudi, da kedar bomo imeli svoje zastopnike v državnem zboru, tedaj se nam je tudi nadejati boljših časov. Spodbujal nas je k edinstvi pri volitvah. Govoril je o dostavku k obrtniški noveli in o gospodu Klunu, kateri je vprašal po naših željah, ter nam obljubil, kolikor moči potezati se za nas, vsled tega stavil je gosp. Regali sledečo resolucijo:

### 1.) Resolucija:

Ker po novi obrtniški noveli, katero je slav. državni zbor sprejel ali potrdil, nij nikakor vstreženo ljubljanskim, oziroma kranjskim malim obrtnikom in delavcem, sklence dné 26. decembra 1882 v Ljubljani zborujoči ljudski shod, slavnemu državnemu zboru na Dunaji priporočati, naj se k sprejeti obrtniški postavi sledeči dostavek napravi:

1.) Slavna c. kr. vlada se odpové izdelavi različnih obrtniških del v javnih humanitarnih, učilnih, kaznilnih ali korekcijskih napravah, katere si je pridržala v cesarskem patentu od 20. decembra 1859. leta in katere se tudi v ravno sprejeti obrtniški postavi ni odpovedala (oddelek V, črka i).

2.) Kaznjenci kakor tudi jetniki v posilnih delavnicah naj se vporabljajo le za taka dela, po katerih se lokalnemu meščanskemu obrtu škoda ne dela ali ne konkurira.

3.) V povzdigo obrtništva naj se napravijo samostalne, od kupčijskih popolno ločene obrtniške zbornice z možjo izpeljave sklepov svojih, katerih višja inštanca naj bode ministerstvo; potem s pravico si voliti svojega poslanca v postavu dajavni državni zbor in tudi v deželni zbor.

V drugi točki (o odpravi nedeljskega in prazniškega dela in o vpeljavi normalnega delavnega časa) govoril je gosp. Škerbinec o tovarnah in železnicah, kako brez ozira na nedeljo ali praznik opravljajo svoja hlapčevska dela in peša vsled tega delavska moč.

Gosp. Šturm razložil nam je mnenje gospoda Kunca. Govoril je in priznaval deseturni normalni čas. V izgled nam je stavil dunajski tiskarje. Omenil je časnike in priporočil „Ljudski Glas“. Omenil je rudokope, v katerih se dela

brez oddihljeja za slabo plačo in kako vsled tega delavci pešajo. Pristavil je tudi, ako se kmalo stanje delavca ne zboljša, ne bo imela Avstrija vojakov, kajti največ podpore ima od delavcev in ti pa od dné do dné bolj slabé. Izrazil je tudi željo, da bi se skoro določil gotov čas v počitek ubozih delavcev, kajti Bog je dejal: Šest dni ti odločim v delo, a sedmi dan počivaj in moli! Dejal je, ako se loči kak učitelj, ki je predstavljen v drug kraj iz svoje domovine, tožijo po njem vsi časniki in pravijo, da se mu je zgodila krivica, ako se pa trudi delavec v tujini in prosi od hiše do hiše, ne zmeni se nihče in vendar je človek kakor učitelj. Da bi se pripoznala potreba normalnega delavnega časa, stavi govornik sledečo resolucijo, katera je bila enoglasno sprejeta.

### 2.) Resolucija:

Gledé moraličnega in fizičnega propada roko-delcev, tovarniških delavcev in rudokopov naj se delavni čas na 10 ur dnevnega dela postavno upelje. Delo ob nedeljah in praznikih pa popolnoma odpravi.

Ko se nihče več ne oglasi, razide se po trikratnem živio presvitlemu cesarju shod o polu eni uri opoldné.

Vsi govorniki želi so pohvalo, katero je izražalo zbrano občinstvo z gromovitimi „Živio! Dobro! in Res je!“-klici ter z rokoploskanjem. Posebno pa je zadovoljila slavno občinstvo razprava časnikarska, pri kateri se je jako živahno gibanje med ljudstvom vzbudilo in pri kateri se je nepretegoma klicalo kakor iz enega grla: „Res je, res je!“

Tudi mi se slagamo z vsemi mislimi in željami naših govornikov ter želimo mnogo vspeha zadnjemu mnogobrojno obiskanemu ljudskemu shodu.

## O naših poslih.

Splošna je tožba, da posli niso več taki, kakor nekda, da so svojeglavni, razposajeni, nevbogljiivi, gospodarjem sovražni, razvajeni, prevzetni i. t. d. Kmetje tožijo, da jim posli le še z nevoljo služijo in da bi najraje vsak v mesto služil šel, kjer ima boljšo plačo, boljšo hrano in menj trpljenja; ali pa da v fabrike silijo, in da tako kmetu delavnih močij primanjkuje.

Te pritožbe čez naše posle so mnogokrat resnične. Krivica pa bi se poslom godila, ako bi se jim očitalo, da so oni sami vseh teh napak krivi. So kratkovidni ljudje, ki zahtevajo od poslov vse lepe lastnosti, med tem ko jim sami le grde izgleds dajejo, ki zahtevajo od njih, naj bi se vseh pravic odrekli, med tem ko sami nikoli dosti pravic in svobode nemajo.

Ako hočemo stvar brez vseh predsodkov in po vsej pravici premotravati, treba bo v ozir vzeti splošni razvitek človeške družbe.

Francozka prekucija nam je veliko slabega rodila; vendar nam je prinesla ali priborila tudi dvoje dobrih reči, namreč osebno svobodo in enakost vseh stanov pred postavo. Enakost pred postavo je utemeljena že v krščanstvu, kajti če smo pred Bogom vsi enaki, naravna je posledica, da smo enaki tudi pred človeško postavo. Nekoliko drugače je z osebno svobodo. Po krščanskih nazorih je posel svojemu gospodarju ravno tako spoštovanje in pokorščino dolžan, kakor otrok svojim staršem. Tedaj ima gospodar tudi čuti nad nramnim življenjem svojih podložnih. Posli pa osebno svobodo tako razumevajo, da se gospodar ne sme brigati, kaj oni počnejo, službe počno. Oni pravijo, da so gospodarju vdinjali le svojo delavno moč, nikakor pa tudi svoje prostosti, in da v svojih prostih urah živé kakor hočejo, da se gospodar za to ne sme nič brigati. To je glavni vzrok, da posli neradi služijo, da želé samostojnost zadobiti.

Kje je zdaj resnica?

Bodimo pravični in recimo takó: Svet se bolj in bolj emancipuje in izobražuje. Tudi če-



rti stan, to so delavci in posli, postaja bolj in bolj polnoleten in si želi zadobiti isto samostojnost, kakor jo imajo že drugi viši stanovi, namreč plemenitaši, duhovniki, meščani in posestniki na deželi. Rokodelski pomočnik, ki je že nekaj sveta poskusil in nekaj zna, neče dalje biti pod varštvom, kakor otrok, ampak želi postati sam svoj gospodar in se oženiti. Tudi dekla ni rada noč in dan pod nadzorstvom in v strahu, zato gre rajši v fabriko, kjer ima osebno svobodo vsaj v prostih urah. Ali jej smemo to zameriti? Kar sami ljubimo, moramo tudi drugim privoščiti! Če ena ali druga, eden ali drugi to osebno svobodo zlorabi, zavolj tega je ne smemo vsem odrekati.

Če si toraj četrti stan osebno svobodo in samostojnost želi in priboriti skuša, ne smemo ga pri tem ovirati ampak le podpirati. Ali smo pa s tem v nasprotju s krščanstvom? Nikakor ne; ker mi pravimo: Dokler si posel, bodi posel, ubogaj svojega gospodarja, ne samo pri delu, ampak tudi, če te napeljuje k lepemu krščanskemu življenju. Ako tedaj posli po samostojnosti hrepené, to ni protikrščansko, to pa je protikrščansko, ako mislijo, da gospodarju niso pokorščine dolžni tudi v moralnih, duševnih rečeh. Ako se osebna svoboda tako razlaga, potem tudi otroci staršem niso pokorščine dolžni in taka trditev bi bila naravnost protikrščanska. Posli pa so v tem oziru podobni otrokom. Kajti, ker nimajo dovolj moči, da bi samostojno živeli ter se morajo podati v službo in varstvo družega, zato se sklepa, da tudi za vladanje svojega moralnega življenja nimajo dovolj lastne moči, zato se morajo tudi v tem oziru ukloniti pod gospodstvo svojih gospodarjev. Če kaže posel dovolj moralne moči, da brez navoda lepo krščansko živi, potem ga tudi gospodar ne bo toliko nadzoroval, če ni kak poseben sitnež, in če tak posel želi samostojen postati, pa ni uzroka, da bi se mu to zabranjevalo. Ako pa posel nema sam dovolj moči, da bi se na lastne noge postavil, ako je primoran naslanjati se na gospodarja, če hoče živeti, — pa vendar kot posel zahteva popolno prostost in svobodo v moralnem oziru ter pravi, da gospodarja njegovo življenje in zadržanje nič ne briga, to je protikrščansko, in po naših mislih zloraba osebne svobode, ali bolje, napačno razlaganje osebne svobode.

Eni mislijo, da so nekteri ljudje za zužnost ustvarjeni in da si še samostojnosti želeti ne smejo. Čeravno se take misli dostikrat tudi v krščanskih hišah nahajajo, zdé se nam vendar prav malo krščanski, ker se ne vnamajo z ljubeznijo do bližnjega. Marsikdo, ki sam nič ni imel, ko se je ženil, zabavlja in godrnja, če se kak revež ženi. Do tega pa nema pravice, če je ta revež priden, pameten in pošten. Vse graje pa je vredno, če posel zato kako službo popusti, ker mu ne pustijo brezbožno in razujzdano živeti. Če dekla iz tega namena službo popusti in v fabriko gré, to se ne more odobravati. Tega so pa le fabrike krive, ker se odtegujejo svojej krščanskej dolžnosti ter ne nadzorujejo moralnega življenja svojih delavcev. Ako bi fabrike to dolžnost spolnovalé, potem bi posli ne popuščali iz tega slabega namena svojih služb.

Najdejo se pa tudi liberalci, ki so vsi go-reči za svobodo, toda privoščijo jo le sebi, drugim pa ne; poslom nečejo nobene pravice pustiti.

Zopet drugi hočejo pa brezmejno svobodo, oni ne pripoznajo ne Božjih ne človeških postav, ter imajo vsacega za trinogo, kdor ima nad drugimi kako oblast. Ti hočejo za vse delavce in za vse mladoletne, popolno neodvisnost in svobodo. Ko bi šlo po mislih teh anarhistov, mora svet konec vzeti, ker brez avtoritete in brez postav nobena družba, nobena država mogoča ni. S temi se nečemo dalje pečati.

Resnica leži v sredi. Mladoletni, pohabljeni, slabotni ljudje, ki se ob svoji lastni moči preživiti ne morejo, izročeni so vodstvu drugih, ki imajo skrbeti ne samo za njih telesne, ampak tudi duševne. Kdor pa čuti dovolj moči

v sebi, da se postavi na lastne noge in si priredi lastno ognjišče, naj se mu nikar ne brani! Dokler si pa posel, služabnik, stojiš pod nadzorstvom svojega gospodarja in si mu dolžan spoštovanje in pokorščino tudi v svojem moralnem življenju.

Toži se pa, da tudi taki posli, ki nimajo sposobnosti in upanja, da bi mogli kedaj samostojni postati, ne poznajo pokorščine, ne hvaležnosti, ne spoštovanja do svojih gospodarjev; da so trmasti, da jezično nazaj odgovarjajo, gospodarje sovražijo, jim slabo želé, škodo delajo i. t. d. Taki so pač kazni vredni. Da so pa posli taki, so dostikrat gospodarji sami krivi. Ako gospodar zasmehuje Božje in cesarske postave, kako more potem zahtevati, da bi posel njegove ukaze spodobno častil in spolnoval? Kako more od posla lepo, krščansko življenje zahtevati, ako mu sam le grde izgledé daje, v cerkev ne hodi, sv. zakramentov ne prejema, se iz Božjih reči norčuje, razujzdano živi, ljudi slepari, opravlja, sovraži i. t. d.? Kako naj bi se posli po lepih krščanskih naukah ravnali, če jim gospodar pravi, da so to prazne kvante?

Pohujšanje pride žalibog od zgoraj, od višjih stanov, in ti nimajo potem pravice, tiste obsojati, ktere so sami pohujšali.

Da bo četrti stan bolj in bolj samostojen postal, to se pač zabraniti ne bo dalo. Med rokodelskimi pomočniki se nahajajo že prav izobraženi možje, ki hočejo imeti svojo socialno čast v človeški družbi in svoje politične pravice; tem bodo hoteli tudi drugi delavci enaki postati, kakor postrežniki, izvožniki, kočijaži i. t. d. Saj so tudi uradni služabniki, privatni strežaji i. t. d. že večidel vsi samostojni ter imajo lastno ognjišče. Ta z razvitkom človeške družbe naravno rastoča emancipacija je opravičena in se mora v poštev vzeti, kadar je govor o naših poslih. Vsako napačno in protimoralno razlaganje osebne svobode od strani poslov pa naj bi se postavno zabranilo. Zdrave pa bodo naše socialne razmere še le, kadar bodo vsi udje, tedaj tudi glava, zdravi in s krščanskim duhom prekinani.

## Izvirni dopisi.

**Z Dunaja, 22. grudna.** Z vnanjo politiko se zdaj v Avstriji malo pečamo, ker imamo notranjih skrbi in prepirov zadosti. Vendar je iz-gled na mednarodno politiko zanimiv zadosti. Oblaki se zbirajo na obalih reke Visle. Nemčija utrjuje svoje meje proti Rusiji, nasprotno pa zopet Rusija na nemški meji isto dela, trdnjave gradi, železnice zida itd. O preustroji ruskega konjištva se tudi mnogo govori. Velik del svojega konjištva hoče namreč Rusija oborožiti z dolzimi puškami in zadostnim številom patronov, da bodo zamogli vsak čas nadomestiti pešce. Rus in Prus se pikro gledata, to je istina, ki je vsem politikom znana. Mnogo važnosti so tudi poklada na potovanje ruskega ministra Giersa v Rim. V istem času, ko je Giers v Rimu bival, razglasili so nemški uradni listi pogodbo med Nemčijo in Avstrijo, ki je sklenena do meseca oktobra 1884. Če ima to kak ofenziven pomen, potem bomo rusko-nemško vojsko že prihodnje leto videli. Neradi pa vidimo, da je tudi Avstrija v to reč zapletena ter da jo hoče Bismarck za svoje namene uporabiti. Mi potrebujemo miru, če hočemo svoje finance urediti. Vendar odločba ni v naših rokah. Bog naj razsvetli krščanske vladarje, da nas obvarujejo pred šibo vojske!

**Od nemške meje** koncem grudna. (Nekaj o carini ali colnini.) Revnim ljudem, ki ob vsakdanjem zaslužku živijo, kakor delavcem, pisarjem, malim uradnikom in vpokojencem itd. trobijo naši liberalci vedno na ušesa: „Glej, sedanja vlada slabo za tebe skrbi: ona je vpeljala carino na vse izdelke in pridelke, na petrolej, da moraš luč dražej plačati, na kavo, ki jo vsak dan zdaj dražej plačuješ, na žito, na živino, ki pride iz tujega, na kramarsko blago itd. Tvojo

jed, tvojo obleko, tvojo luč so ti podražili; kako se moreš za tako vlado vnamati?“

Tako govoré in pišejo, in mnogo jih najdejo, ki jim verjamejo! Toda stojte, prijatelji, in poslušajte, kaj vam jaz povem: Kaj vam koristi, če bi goveje meso za par krajcarjev boljši kup dobivali, če bi se smela ruska in turška živina uvažati, ako pa s tem uničimo našega živinorejca? Rus ali Rumunec ne bo pri naših obrtnikih svojih denarjev puščal, ampak doma pri svojih. Če pa naš živinorejec dobro stoji, saj pusti denar v deželi! Kaj vam pomaga, če bi brez carine ali cola svojo suknjo iz angležke robe za en goldinar ceneje kupili, ako pa Anglež potem denar odnese in se v pest smeje, domača tovarna za suknjo pa mora vsled tega prenehati in svoje delavce odpustiti? Angležki delavci ne nosijo svojih krajcarjev v avstrijske krčme, ne avstrijskim kupcem in prodajalcem, ampak svojim angležkim. Ali je to sreča za deželo, če morajo domače tovarne vsled tuje konkurence delo ustaviti in če domači delavci stradajo in še za kruh nimajo, med tem ko vsem obrtnikom skupiti dajo, ako tovarna dobro stoji? Ali je morda bolje, če ljudje beračijo in kradejo, namesto bi delali? Beračiti in krasti pa morajo, ako bi vse domače tovarne propadle in bi se vse blago iz tujih krajev uvažalo. Ali je potem za te kak dobiček, če sicer suknjo za en goldinar ceneje dobiš, če petrolej za en krajcar ceneje dobiš, ako pa s tem dosežeš, da moraš z davki rediti in z milodari podpirati na tisoče domačih ljudi, ki so prej delali v tovarnah ali v galiških rudokopih za petrolej?

Kaj ti pomaga, če železno orodje iz Angležkega za nekaj ceneje dobiš, ko iz domačih fužin, ako pa s to konkurenco uničiš domače fužine in pripraviš na tisoče naših delavcev ob kruh, da morajo na javne, tedaj tudi tvoje stroške živeti? Čudno je toraj, da celo nekteri delavci govorijo proti colu ali carini.

Ravno po carini je dobil finančni minister letos 8 milijonov dohodkov; kar je pa še več vredno, domače tovarne, domača obrtnija se je spet nekoliko oživila, ker zdaj ložej konkurira in se skuša s tujimi izdelki. Kajti Anglež mora blago od daleka pripeljati, v Trstu pa še col plačati, tedaj ne more blaga ceneje dati od našega obrtnika, in to je za poslednjega velika dobrot. Kako bodo Angleži, Belgijanci, Francozi živeli, za to mi ne imejmo skrbi; oni imajo v oblasti Ameriko, Afriko, Avstralijo in Azijo; če pri nas nič ne opravijo, bodo pa divjakom prodajali, zavolj Avstrije ne bodo osiromašili. Mi pa nemamo takih kupčijskih zvez, zato moramo bolj sami za se skrbeti, ne pa tujcem več privoščiti, ko domačinom!

**Z Notranjskega.** (Potrjena časnika-ska izkušnja k novemu letu.) Koncem starega in začetkom novega leta priporoča vsak časnik svoje blago in svojo kramarijo, kakor uže vé in zna. Tudi „Ljudski Glas“ ne zaostaja za drugimi, in vzlasti mu je bilo v starem in mu ostane v novem letu nesprenmenljivo geslo: „Resnici bodi vsikdar odprta ravna pot, kajti vsaka laž (tudi laži-liberalizma) ima kratke noge, in za pravično in pošteno stvar hočemo se vseskozi boriti z vsemi postavnimi pripomočki. Nemec bi rekel: „Der Wahrheit stets eine offene Gasse; für Recht und Gerechtigkeit stets eine Lanze!“ Poleg tega priporočila svojega lista pa tudi nikakor ne zavidamo obstanka in prospeha vsem drugim slovenskim časnikom, marveč jih na vso moč priporočamo, ker naročilo na neke vrste časnikov je še posebno v nekem do sedaj še malo znanem oziru jako koristno. Resnico tega pojasni naj vam ta-le povest:

Neki gospod (iz reda „majorum gentium“) bil je pred nekoliko leti od časnika X. vedno in hudo napadan. Da se je le ganil, uže ga je formač X. zasledil in sliho nad njim zarohnel in neusmiljeno z bičem po njem udrihal. Dalj



časa gospod premišljuje, kaj bi vendar ukrenil, da ne bi mu ta zabavljivec vedno zob kazal. Odgovarjati in prepirati se ž njim, misli si, nij varno, ker ima prehud jezik in mu psovke nikoli ne poidejo; če eden odmanjka, pa drugi in še besniše popade. Vem, kaj bodem storil, pravi naposled, ker za psom ne smem kamenja lučati, kajti ga s tem le drážim, da še hujše laja, kakor ptičarju ne gre s korobačem pokati, kedar cipe lovi, — psu je treba košček kruha ali kost vreči, cipe pa z mirno piščalko vabiti. Po teh domačih izkušnjah se tudi ta gospod v navedenem slučaju ravna, ter si umisli, da se na dotični časnik nevtogoma — naroči. Nasledek tega, vidite, pa je bil, da odslej vse zabavljice, vsi napadi, vse graje v X. omolknejo in še dandanes molčé, akoravno je postopanje in delovanje tega gospoda prej in sedaj vedno eno in isto, t. j. da še dan danes v nemčurski rog trobi. Ali gospod mu je vendar le pravo žilico iznašel.

S to resnico pa še povest nij vsa pri kraju. Oni gospod je namreč tudi še drugim svojim nemčurkim znanecem, zdihujočim pod X.-ovim bičem, ravno ta sovet dal. Bridko mu nekdo potoži, kako da ga X. vedno prežvekuje in da pred njim nijma miru, naj stori, kar hoče.

„Veste, kaj storite?“ dé mu uni; „naročite se nanj in videli bode, da bodo vse zabavljice potihle. Meni se je enaka godila, in poslal sem naročnino ter — mir dosegel.“ Ta, „socius dolorum“ ga sluša ter pošlje naročnino na X., ki je bil sicer za nemčurski „leseverein“ namenjen, a dal si ga je na svoje ime pošiljati, in odslej — bogme! tudi on vživa ljubi — mir. Ob njegovem imenu in vedno si enacem delovanji, tako čudno nemčurkem, se poprej zagrizeni X. nič več ne spodtika, temuč brez vsega ropota tiho pade njegovo ime skozi povečane luknje kritičnega reščeta; kajti resnica je, da oni nij več nemčur, ki je na časnik X. naročen. — Dupliciter probatum est! Zato se vsi, kateri le morete, naročite na časnik X., a tudi „Ljudskemu Glasu“ privoščite v svojej hiši majhen kotic in uverjeni bodite, da bode — mir vživali.

Vsem p. n. naročnikom vošči veselo novo leto

vredništvo.

Odpriete gostilne.

**Jože Martinčič**

gostilničar

Slonove ulice hiš. št. 52

priporoča izvrstna vina, kupljena v Jaski,

liter po 36 in 40 kr.,

prave domače kranjske klobase in krače v gostilni, kakor tudi preko ulice. 1—1

## Domače zadeve.

— (Zločinec Oberdank) vzprejel je za služeno kazen, viseč mej nebom in zemljo, kot prebivalec mesta Trsta, „najudanejšega mesta v širnem našem cesarstvu“. Dobrih nasledkov ne bode nikakor za nas Slovence, kajti vojaški begun, trdosrčen hudodelnik v svojej krutosti, sovražnik vzvišenej Habsburške rodlini, nij osamljen, temuč imel je dovolj pajdašev, ki ne bodo nehali rovariti proti našej velikej domovini Avstriji. Kako pač na pravem mestu bi bilo steno slovenske moči vtrditi od strani slayne vlade s tem, da se ozira na vedno zveste sinove in ostane v prijaznem sporazumljenji z narodom, katerega najiskrenejša želja je bila vsikdar, videti Avstrijo mogočno in nerazrušljivo. Slovenci bodo vedno

čuvali svojo avstrijsko zemljo, straža nepremagljiva ob obalah jadranskega morja.

— (Obsojen na smrt) je bil 27. m. m. pri tukajšnji porotnej sodnji Jože Prelesnik, kmetski sin iz kameniškega okraja, radi nečloveškega uboja lastne matere.

— (Restavracijo v prvem „Narodnem domu“ v Novem mestu) prevzel je znani iskreni rodoljub gosp. Alojzij Jenič, posestnik. Priporočamo ga toraj vsem Novomeščanom, kakor tudi potujočim narodnjakom, najtopleje.

— (Število prebivalcev na zemlji) znaša 1288 milijonov. Med temi se govori 3604 jezikov. Na vsej zemlji je 1000 raznih vér. Vsako leto umre okoli 333 milijonov ljudi, vsaki dan 91,000, vsako uro 3700, vsako minuto 60 in tedaj vsaki trenotek jeden človek.

Pridite! Izberite! Kupite!

**N. HOFFMANN**

fabrikant kirurških inštrumentov, izdelovalec nožev in orožja  
v Ljubljani,

odlikovan s priznanjem, diplomami, svetinjami in drž. svetinjami itd.,

ima največjo, najcenejo, poroštveno najboljšo v tu- in inostranskem nepresegljivo zalogo  
raznovrstnih nastrojev, kakor:

škarij, nožev, kirurških in živinozdravskih inštrumentov, rezalnega in borilnega orožja  
in različnih drsalnic. Dalje se pri njem nahaja na stotine za razna darila primernih  
izdelkov; cevi od kavčuka, sesalnice in brizglje za bolnike; more pa tudi z vsemi v  
njegovo stroko spadajočimi izdelki, katerih nijma v zalogi, najhitreje postreči.

Pridite! Izberite! Kupite!

## Terček in Nekrep

trgovina z železjem v Ljubljani, Mestni trg št. 10

priporočata po najnižji ceni vsakovrstno hišno in kuhinjsko orodje.

Pasto za snaženje (blesk), s katero se vsakovrstna mesingasta, kufrena, cinasta, cin-kasta i. t. d. stvar v najkrajšem času lepo in leskeče osnažiti more.

Cena za eno skatuljo: malo 10, veliko 20 kr. Patentirani vžigalci (Feueranzünder), s katerimi se brez drobnega lesevoja in brez vžigalnih klinčkov v pečeh in stedihih ognjiščih ogenj zaneti.

**1 karton sè 100 komadov vžigalcev velja 35 kr.**

Šmirgelpapir za snaženje namiznega orodja (nožev in vilic), jeklenih in železnih izdelkov, pola po 5 kr., kakor tudi veliko zbirko vseh v stroko železnine spadajočih izdelkov.

**Z**a knjigovezna in vsa v to stroko spada-  
joča dela priporoča se najtopleje preč. duhov-  
ščini in vsemu čast. občinstvu

**ANTON TURK**

knjigovez na Dunajskej cesti šte. 7  
(v Fröhlichovej hiši).

Vnanja naročila se točno in po najnižji ceni izvršujejo. — V svojej zalogi ima tudi vsakovrstno šolsko pripravo, molitvene knjige in Blaznikove sv. Jožefa Prati-ke v velikem in malem.

Naročila sprejema g. Gustav Treo, trgovec na  
Preširnovem trgu.

**Lovro Treo-tova opekarna**

pod Rožnikom (Rosenbüchel), tik novega strelišča,  
priporoča svojo dobro preskrbljeno zalogo

opek za strehe, zidanje, tlakovanje in chohl-opek

po najnižji cenah.

Naročila se sprejemajo v opekarni; pri g. Gustav Treo-tu, pro-  
dajalnice z mešnim blagom, Preširnov trg, Kolodvorske ulice Ru-  
dolfove železnice št. 8, ker je tudi v ljubljanskem mestu zaloga.

Naročila se sprejemajo v zalogi Kolodvorske ulice  
Rudolfove železnice št. 8.